

1

תוספתן

מוסף לעניני בארי • קבוצת פועלים להתישבות שתופית

בהוצאת תל אביב
הארץ

הסטוריה

תולדות העתונות בבארי

חקלאות

בודא בונה מאגר

כלכלה

עוז לתמורה בטרם פורענות

פלילים

הלל — חודשיים אחרי...

תוספתון

פרולוג

קורא יקר!

אתה מחזיק בידך גליון ראשון של עיתון או עלון או רבעון או ירחון או יומן – אנחנו בעצמנו לא כל-כך יודעים איך לקרוא ל"דבר" הזה. זה גם לא כל-כך משנה בעצם. חשובה הכוונה. ואת הכוונה אנחנו רוצים, ברשותך, להסביר בכמה מילים.

בארי היא היום "קהילה" המונה קרוב ל-800 נפש. קורים פה דברים, גדולים וקטנים, חשובים יותר וחשובים פחות. נשמעות דעות, מתרוצצות מחשבות, "מתרחלות" רכילויות, בקיצור מה שקורה בכל חברה. עיתון או עלון, ברב המקרים, לא יוצר דברים שלא נוצרו ממילא. דבר שלא נעשה, מחשבה שלא "נחשבה", דעה שלא הובעה, מעשה שנעשה או לא נעשה, כל אלה ודברים אחרים – לא קשורים בהוצאתו של עיתון. ומכאן ברור שעיתון יכול רק להוסיף גוון נוסף, מעט צבע וטיפה פלפל, לדברים שנעשים ממילא ולמחשבות שהיו קרוב לודאי מוצאות להן במות להשמע מעליהן.

אנחנו, אם כן, מניחים שמעט פה ומעט שם, נשמעים ונכתבים דברים במקרה, ללא כוונה "עתונאית" וכך גם נעלמים ונשכחים או שאינם מגיעים להרבה אנשים.

אנו מציעים מסגרת ידועה, מקובלת, למה שקיים איפשרו ורק צריך ללקט אותו.

ברור שעתון כזה, במתכונת של "בידור לעם" – לא יוכל להתקיים. אין לו גם זכות קיום כזוה. הוא לא יהיה "שווה" או טוב, אם לא יורחב מעגל האנשים שישתתפו בו. אנחנו, כמובן, נדחוף לכך במיטב כשרוננו המפוקפק.

אגב, זהו בפירוש אינו עתון צעירים. למרות שהוא ערוך בידי צעירים. הרוח, אנחנו מקווים, תהיה צעירה, אבל בהחלט לא פרועה, כך שגם אתה וגם את גבירתי – תראו בו עלון שלכם.

אה כן – עוד דבר אחד.

אין לנו שום כוונה להתחרות במקוריות וחוש ההומור של "פי הבאר" ובשניות של "אשקוביתון" (במקרה הטוב נוכל להציע לך לנסות אותנו כתחליף ל"יומון בארי").

הם היו טובים מאד לשעתם – בעיקר "פי הבאר". דברים יפים שהיו בשני העלונים – בהחלט נאמץ. אנחנו רק מקווים שאתה, הקורא הסבלני, תתן צ'אנס. 2-3 גליונות. ונראה – אולי בסוף אפילו תאהב אותנו. אולי?

זהו. נתברך ב"תוספתון" זה ולוואי ולא נלקה באַפְּנִדְצִיט.

קריאה נעימה
העורכים

2	פרולוג (במקום התנצלות) העורכים
3	ואלה תולדות... ההיסטוריה של העתונות המקומית
5	בודא בונה מאגר סיור עם בודא במאגר
7	העץ המסוכן אגדה אוזבקיסטנית
8	עוז לתמורה בטרם פורענות ראיון עם מנכ"ל הדפוס, גיורא עוז
12	הלל – חודשיים אחרי... שיחה עם הלל אחרי התאונה
13	להיות באוֹיִנים מדור לענייני תרבות חיים
15-84	כל המדורים הקבועים

למה 'תוספתון'?

כשמצאת בתיבת הדואר את הגיליון המוחזק בידך כרגע, חשבת בודאי ששוב הגיע "יחד" (אנחנו לא נעלבים, עוד תתרגל להבדיל ביניהם).

אחר-כך, כשראית את השם המוזר משהו, סברת לתומך ש**דבורל'ה** שוב טעתה ושמה אצלך את בטאון **האגודה למלחמה בעכול**, שהיה מיועד בעצם לאחת החובשות. אבל האמת שונה.

בשבוע השלישי לדיפדופנו במילון אבן שושן, בעמוד 17,637, באות ת', נתקלנו במילה האסוציאטיבית – תוספתון. (בהמשך משתמש מחבר המילון בכינוי החיבה 'תוסי', ונראה שנאמץ גם אנחנו כינוי זה).

זו היתה אהבה ממבט ראשון.

הרי זוהי הביוגרפיה שלנו!

כמונו, התוספתון – אף אחד לא יודע למה הוא קיים. כמונו, הוא נמצא אמנם, אבל לא צריך אותו. הוא לא חסר לאף אחד ואפשר גם בלעדיו. במקרה הגרוע ביותר, כמוהו-כמונו, אם מתעוררות בעיות, אפשר להוציא אותו, בלי כאבים מיוחדים, אבל אז נשארת צלקת.

הערת המעצב:

בבואנו לעצב את שם העתון – התלבטנו רבות באיזה סוג אות נבחר, מתוך המגוון העצום של עיצובי האות העברית, בחרנו לבסוף באות "דרוגולין" הנקראת ע"ש ממציה יעקב רוזנברג, יהודי-ספרדי בן דורנו, שחי בלייפציג במאה ה-19. בחירת האות נעשתה בשל העיצוב המעניין של האות "פ" (ראה בציר המצורף) המסמל וממחיש בצורה קולעת את תכונותיו החשובות של התוספתון.

תוספתון

עורכים: אביב, הראל

סגני עורכים: הראל, אביב

עיצוב ועריכה גרפית: יגאל

ביצוע גרפי וייעוץ לשוני: סמדר

צלם מערכת: אבנר גת

כתיבה תמה: יעל ק., לילך, אביטל

הפרדת צבעים: ש. ורניק

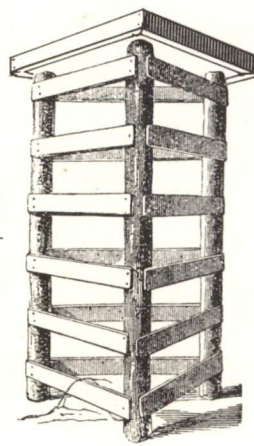
לוחות ומונטאז': אלפונסו

סדר-צלם: יוסי, בתי, יאיר, נילי

אופסט: יצחק נ.

הדפסה: דפוס בארי, קיבוץ בארי

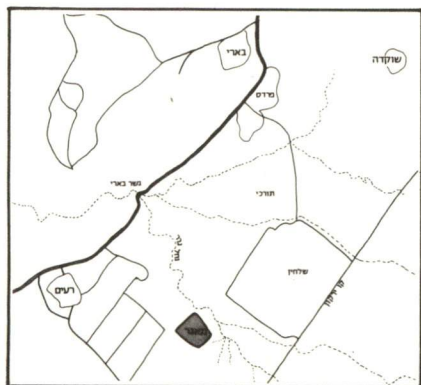
הפצה: מזכירות טכנית

שילוח המערכת - Fig. 495

תוספתו בשטח

מפת אזור המאגר

מכאן הבנו [התפיסה המהירה שלנו מבלבלת קצת את בודא] שאטימת קרקעית המאגר היתה תנאי לתחילת הבניה ולכדאיות האגירה. בודא מאשר ומפרט את סוג הניילון שיפרש על קרקעית המאגר (p.v.c).

המרחק הרב שבין חלקו המערבי של המאגר לאזור המשאבות, מאפשר לנו לגעת בשאלות העלות והכדאיות הנובעות מכך — החלק ה"חם" ביותר הקשור בבנית המאגר. איך קרה שבתכנון הראשוני ההערכה היתה שהפרויקט יעלה 80 מליון והיום אנחנו מדברים על 200 מיליון?

"קרו פה שני דברים" — מסביר בודא — "דבר ראשון — האינפלציה וירידת ערך הכסף השפיעו בצורה משמעותית; ושנית — דברים שהערכנו שיעלו כך וכך לירה (!) עלו יותר, כלומר — היתה טעות בהערכה." "אז זה כדאי בכלל?!" — אנחנו לא מרפים.

"מה זה כדאי! בטח שזה כדאי. לא, תראו — בארי משקה כל שנה בממוצע 2 מיליון קוב (ממימי המוביל הארצי הניתנים לנו ע"י מקורות) ופה יש תוספת של 450,000 מים שהם שלנו כחוק, על פי זכיון. אמנם, מים אלה יעלו לנו ב-10 השנים הקרובות פי 5, אבל גם כך, אלה מים שאנחנו מוציאים מתי שאנחנו רוצים. לא תלויים במצב המים בכנרת ואפשרויות של מקורות — וזה בחקלאות דבר משמעותי. ובעוד 10 שנים, בגמר תשלום ההלוואות לצורך הבנייה, אלה מים כאילו בחינם מחוץ לכל מיכסה (אשר, אגב, לא תיפגע בגלל העובדה שיש לנו גם מים אחרים)".

"ושאבתם מים בששון ואגרתם אותם בממון" איכה קכ"ח

אברהם ("דגן") בודא

בודא [כובע חצי אוזן, מכנסיים חצי תחת] — אחראי על הפרויקט מטעם בארי, "מבלה" באתר מ-05.00 בבוקר עד חשיכה. הפתיחה היא סטנדרטית, צפויה משהו: "הו הזיזנות הגיעו". אנחנו מאשרים בחיוך מבויש ועולים לסוללה המזרחית, שם בודא ענייני, מפורט, מדייק בפרטים: "בסך הכל נוציא מהשטח המסומן 550,000 קוב אדמה, זאת אומרת חפירה לעומק של 4-5 מ', ועפר זה נערום לסוללות בגובה 8 מ'. כך שנקבל בריכה ענקית שגובה דפנותיה 12 מ' לערך."

שבעת הג'ונסונים הדוהרים במעין אליפסה סמויה, יוצרים אשלייה של בלגן לא נורמלי. בודא מרגיע: "כל תנועה של הטרקטור מחושבת ועל פי תכנית המהנדס". החלק המערבי של המאגר כמעט גמור. אנחנו ניגשים לשם ובודא עונה: "לא, בנגב אין בכלל נסיון באגירת מים. קיים המאגר של נירים, המנצל את מימי נחל הבשור, אך שם היתה, לפני שנה, פריצה באחת הדפנות — כך שלא מים ולא נסיון נצברו שם." "הבעיה בכניה מהסוג הזה" — הוא מרחיב — "היא בכך שהאדמה באיזור מחלחלת מאד, להבדיל מהאדמה הכבדה בצפון, שם המאגרים משמשים חקלאים כבר הרבה שנים."

בודא בונה מאגר

25 מיליון (!) קוב מים זורמים, בממוצע, בנחל גרר כל חורף. בנגב דל הגשם — ממוצע שנתי של 300-250 מ"מ — זוהי כמות מים משמעותית שעד כה לא נוצלה. השנה בונים הקיבוצים בארי ורעים — בהשקעה כוללת של 200 מיליון לירות! — סכר בטון אשר יפנה, כך מקווים המהנדסים, 1.5 מיליון קוב ממים אלו למאגר ענק המוקם מדרום לנחל. אז זה "ארוע". ולו רק בשל ההוצאה הכספית העצומה (גם במושגי עידן השיגשוג כבארי) והיקף עבודות העפר הנעשות במקום — כמותן לא נעשו בבארי מעולם.

טבלה להדיוט

כמות מים — 1,500,000 קוב (פי 1500 מאשר כבריכת השחיה).
שטח המאגר — 250 דונאם (פי 50 ממגרש הכדורגל).
כמות העפר — 550,000 קוב (פי 275 מאשר במקלט בית העם).

בודא בונה מאגר

ג'ונסון

משקל — 20 טון
משקל מלא עפר — 80 טון
מחיר צמיג — 800,000 לירות.
צריכת סולר יומית — 1000 ליטר.

ג'ונסון בשעת מנוחת צהריים.
להמחשת גודלו שים לב למ. בוחבוט
(בגופיה לבנה מס' 6), ראה
גם כתבה בע' 14 של גליון זה.

צילום: עמיר הספוט

על אפשרויות הקיט והפיתוח הגלומות במאגר.

אצות מאכל. ואכן, חברת "אצה לה הדרך" כבר פנתה אל בודא בהצעה שקשה לסרב לה. בשלב ראשון יוזנו חברי בארי באצות אלו פעם בשבוע (במקום יום דגים).

וזהו רק ההתחלה. יעקב (ג'ק) מרידור פנה בהצעה להקים על גדות המאגר מפעל להפיכת מייגשמים למים מלוחים, ע"י תהליך מורכב של הוספת מלח שולחן. (מבחינה מדעית שווה תגלית מהפכנית זו בחשיבותה להמצאת הביצה).

מדי שנה תערך במקום ה"מאגריאדה" — מרוץ הקפת המאגר. יתרונו על פני מרוצים אחרים בכך שהוא חוסך את המאמץ הכרוך בחלוקת שתיה לרצים במהלך התחרות. בעוד אלה מתאמצים, יוכלו ילדיהם לבלות את זמנם במשחק "שלח לחמך על פני המאגר" — כי בצד שני תמצאנו "שכבר נוסה בהצלחה לפני מילוי המאגר במים.

כל המפעלים הנ"ל יחייבו הקמת תשתית לקליטת רכבות משתמשי האתר. במקום יוקם בית מלון רב כוכבים, מרכז מסחרי, קאזינו, ומועדון "קאנטרי קלאב" אקסקלוסיבי, לרווחת הנופשים. חברי בארי יועסקו רובם ככולם באחזקת האתר ושרותיו. את המחשק, את הרציף ואת גיורא — ימכרו כנראה לדפוס שושני.

חוסר ההתלהבות של בודא מהנושא, משאיר אולי מקום לספקות — אבל החזון, רבותי, החזון.

מבחינה הידרולוגית, תוכנן המאגר בטכניקה חדשנית, כך שפני המים יהיו תמיד אופקיים. דבר זה יאפשר תנאים נוחים לשיט מפרשיות. עשרות מפרשים צבעוניים יהפכו את מימיו התכולים של האגם לבליל צבעים מרהיב. סירות מירון המותירות אחריהן שובל מים לבנבן, ימשכו אחריהן צעירות חטובות-גו המבצעות תרגילי סקי-מים.

טבילת הראש בתוך האגם תגלה מים מעולם אחר: ריף אלמוגים אותנטי שהועתק בשלמותו מחוף ים-סוף, דקות ספורות לפני החזרתו למצרים, ישווה לתחתית נוף קסום-הוד. צוללנים מכל רחבי העולם ינצלו הזדמנות נדירה זו לביקור בעולם הדממה. בקבוקי החמצן של הצוללנים, כך ברור, לא יתמלאו מעצמם. לצורך כך יוקם על שפת המאגר, במקום שהיה פעם בלוק 14, קומפרסור ענקי. ייחודו בכך שהוא יספק לכל צוללן חמצן מאריך מוצאו. לשם כך יבנה על גגו של הקומפרסור מנחת מיוחד למטוסי אוויר ענקיים שיביאו אוויר זה מכל קצות תבל.

מי המאגר יעורבבו כך שיהיו בריכוז של 60% רטיבות. זהו האחוז האופטימלי לגידול

"אבל מה זה 450,000 קוב מים לאדם הפשוט?" — אנחנו שואלים.

"מה זה?" — מחייך בודא — "זה 1000 דונם כותנה כל שנה, זאת אומרת הכנסה של 40 מיליון לירה, זה מה שזה!"

משקש בודא במבטים הספקניים על פנינו, הוא נעצר רגע על גב הסוללה הצפונית — כאילו להדגיש — ונושא נאום נרגש:

"תראו, אני רוצה להגיד לכם משהו — בארי נמצאת היום במצב כלכלי יוצא מהכלל, אחד הטובים בקיבוץ המאוחד. במילים אחרות, יש בבארי הרבה כסף. אני פוחד שאם לא נשקיע אותו באמצעי ייצור — נבזבז אותו [בכוז] על טלוויזיות צבעוניות ולינה משפחתית וחורף לארץ. וזאת אולי הסיבה העיקרית שבגללה הייתי בעד המאגר."

אנחנו ממשיכים לאזור המשאבות. מערכת השאיבה היא כפולה: האחת — לשאוב את המים מהסכר לתוך המאגר (מערכת זו מוקמת בתוך הנחל), ומערכת שניה, בחלק הצפוני של המאגר — המשמשת לדחיפת המים לאזורי החקלאות של בארי ורעים.

מה עולה פה 200 מיליון לירות?

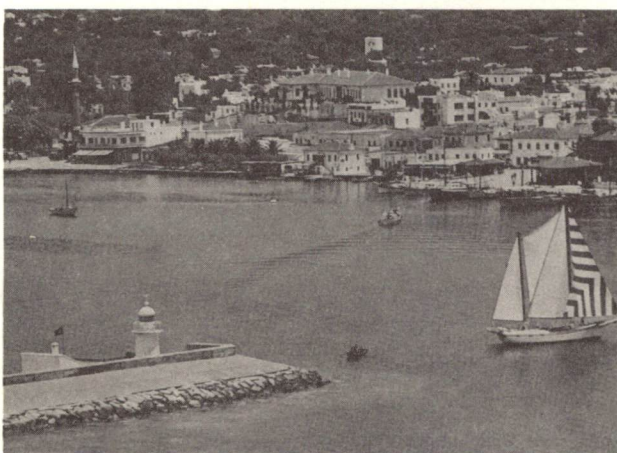
"אתה רואה את הטרקטור הזה?" — עונה בודא (ומצביע על אחד הג'ונסונים) — "אנחנו משלמים לו כמעט 20,000 לירה לשעה. בנוסף לזה המשאבות והאיטום והבניה של זה עולה, מסתבר, הרבה כסף."

ליד בתי המשאבות ההולכים ונבנים, אנחנו מבררים את אפשרויות הקיט. בודא לא נראה מעוניין או נלהב. "רק צריך לקחת בחשבון" — הוא מזהיר — "ש-10 באוגוסט (סוף השקאת הכותנה) המאגר ריק!"

לסיום אנחנו מעיזים: "מה אֵת־ה עושה פה בכלל?"

רגע שתיקה ואחרי זה: "מה אני עושה פה? אני מגדל תביצים, זה מה שאני עושה. וחרץ מזה-עופו מפה קיבינימאט, נמאסתם עלי מוזמן. יאללה לכו כבר!"

■ אז הלכנו.

ימת בן־דאוויל — מראה כללי.
בחזית — מזח לטעינת האצות, ממנו ניתן גם לטבול את הראש ולגלות מים מעולם אחר.
משמאל — המסגד שהוקם עבור הפועלים המוסלמים של מרידור.
הפרדסים ברקע — מטעי בננות.

העץ המסוכן

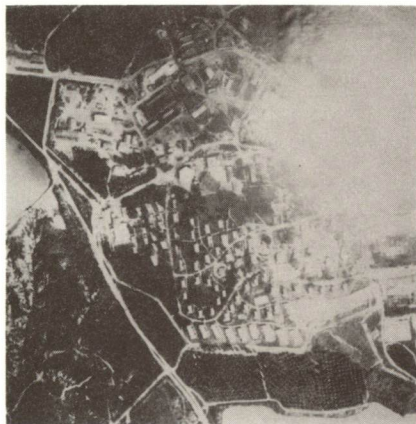
(אגדת עם אוזביקסטנית)

ראשיהממשלה על עקירת העץ:

"אספר לך, ידידי, סיפור. יום אחד, בלכתי לתומי, והנה באה מולי קבוצה של זאטוטים, בני חמשי-שש. והעוללים האלה הקיפוני סביב סביב, נכרכו סביב רגלי. ופתאום חשבתי לעצמי — ריבון העולמים, הרי בכל רגע עלול עץ נורא זה ליפול על ראשיהם.

היתה זו, אם כן, החלטה נבונה מאין כמותה. ואומר לך עוד משהו. עוקרי העצים שלנו הם מהטובים בעולם."

מתחם "חצב-ישן" לפני ואחרי פעולת כוחותינו: למעלה — תצלום אוירי שנעשה לפני המבצע. למטה: תצלום אוירי אחרי שכוחותינו פעלו באיזור.

אזור העץ המסוכן מסומן בחץ. ניתן לראות באופן ברור את הפגיעות הטובות של מסורינו.

כשמלאו לאקליפטוס 27 — ולמרות כל ההתראות והאזהרות שניתנו לו, המשיך לפתח צמרת שכיסתה את רוב שמי הישוב, ושרשיו הבלתי מרוסנים הוסיפו לכרסם בקרקע חסרת הישע — הוחלט לגדוע אותו בשל הסכנה הרבה שהוא צופן לאדם, ברווז ומבנה.

ההחלטה נפלה, ויום אחריה נפל גם העץ. היו שהזילו דמעה על עץ ותיק, שלא השכיל להתאים את עצמו למידותיו של הישוב בו גדל, היו שכחחו בגרונם על העדר שורשיות, שהיא מכת דורנו חסר השורשים.

היו שמצמצו בעין דומעת על הגורל האכזר שהביא לנטיעת עץ גדול כל-כך דווקא במקום בו אמור היה לקום מבנה חשוב כל-כך, 30 שנה מאוחר יותר.

היו שביכו את מר גורלנו שנגזר עלינו לעקור כמו טרקטורינו ומסוריי-חשמלנו את שנטעו ידינו.

היו שאמרו — אולי העץ הזה לא היה כל-כך מסוכן, ככלות הכל. הרי דומים לו פזורים בכל פינות המחנה (!) וסכנות נכונו לנו לא רק מעצים אלא גם ממדרכות (קליפת בננה), עמודי חשמל (שיפלו), חס וחלילה, בעת סערה), בתים (שיתמוטטו, חס ושלום, ברעידת אדמה) ואופניים (בעיקר בלי פנסים).

היו שאמרו שהעץ קדם לבית, ועץ כזה לא גדל כנגב בכל שנה, ואולי אפשר היה להזיז את הבית או את הנגב ולא את העץ.

והיו גם כאלה שאמרו: "מה זה הרעש הזה שעושים לנו בשעות המנוחה?"

כמו שאמרנו סיפור עצוב.

כמו כל סיפור עצוב, מתחיל הסיפור שיסופר כאן באמצע שנות החמישים. הימים, כמו בכל סיפור עצוב, היו ימי צנע ומתח בטחוני, שהעיקו מאד על אוכלוסית החלוצים מפריחי שממות הנגב המערבי. הקיץ באותן שנים היה שחון במיוחד והשמש קפחה על ראשיהם של מתיישי האזור, קפחה כמותה עוד לא היתה.

כבר באותן שנות חמישים, היינו ילדים רכים וגרנו, כמו בכל סיפור עצוב, בגן א' (מי שהיה אח"כ גן-חצב, כיום עיי חרבות ובעתיד — הפרויקט המרכזי לשיכון פעוטות בנגב). אותו זמן נתקבלה לגננו קבוצת ברווזים, או שמא היו אלה תרנגולות, מכל מקום בעלי כנף ומקור. היות שהימים כאמור, ימים קשים היו — המתח הבטחוני, הקיץ השחון והשמש קפחה וכיו"ב — הוחלט לנטוע שדרת עצי אקליפטוס, על מנת להציל על ראשי הברווזים החלוצים המסכנים.

העצים נשתלו ברוב טקס ואף עלו ופרחו במהירות שלא היתה מקובלת אז (שנות החמישים, קיץ, שמש, שחון). במרוצת הזמן הבחנו — באקליפטוס אחד סימפטי שעמד, דומני, השני בשדרה, ודמותו האפילה על דמויות חבריו.

לא חלפו אלא 20 שנה ואקליפטוס זה, פיתח צמרת ענפה וסבוכה וראשו הגיע עד צמרות העצים. כבר אז היו ספקנים שהטילו ספק (זה מה שספקנים מסוגלים היו להטיל באותם זמנים) אם יש תועלת באקליפטוס כל-כך גדול בשביל ברווזים כל-כך קטנים, מה גם שהברווזים מתו כבר 18 שנה קודם בשיבה טובה. והיו שטענו שמיקומו של אקליפטוס גדול כל-כך (צמרתו כבר נגעה באותם הימים בעננים מנמיכי טוס ובמטוסי ריסוס שאבדו דרכם) במרכז קיבוץ קטן כל-כך — יש בו טעם לפגם מסוים.

ועדת בטיחות וועדת תכנון שהתכנסו יום בהיר וחם אחד לשיבה מיוחדת, תחת צילו של עץ המריבה, החליטו שהעץ מהווה סכנה לסביבותיו, הן בשל גודלו הבלתי פרופור-ציונלי, והן בשל השורשים העמוקים שהיכה בקרקע הנגב.

תרגם ועיבד מאוזביקסטנית — יגאל ■

עוז לתמורה במדרם פורענות

ראיון עם גיורא עוז

הערכנו שלספרים, טפסים וכן הלאה, תמיד נוכל לחזור.

ש: ו"מבצע שקל"?

ת: (מחייך בשביעות רצון בולטת. ניכר שהיתה זו תקופה מאושרת בחייו). מבצע שקל היה מהפכה בפני עצמה. מצד אחד ארבעה חדשים כמעט לא ייצרנו. עבדנו בשליש תפוקה, ולא יכלנו לקבל לקוחות, מפני שכל הזמן חיכינו שיגיעו הזמנות מהבנקים והשארנו כושר ייצור משועבד לזה. אם הכריזו על מבצע שקל בפברואר, הרי שקיבלנו

"כל ענף שרק יגלה יזמה בבארי, יקבל מה שהוא רוצה. זה לא נכון להציג את זה ע"ח הדפוס. אבל אני מודע לאוירה זאת. אני חושב שסה"כ יש פה יריקה לבאר ששותים ממנה. זה דבר שיכול לקרות רק בקיבוץ."

הזמנות רק לקראת סוף יוני. כך שהדפוס נכנס לעבוד בתפוקה מלאה באוגוסט וספטמבר. לעומת זה, החודשים הראשונים של השנה הזאת היו גבוהים מאוד. ייצרנו פי 3. כמובן בשעות נוספות ועזרה של כל חברי המשק וכן הלאה.

ש: הגאות של עכשיו תימשך?

ת: (מניד ראשו בחוסר הסכמה) לא הייתי אומר שאנחנו בגאות. אנחנו בתחרות קשה מאוד וככל שאנחנו לוקחים נתח יותר גדול מהשוק בציקים — אנחנו יותר פגיעים. ז"א,

ש: מה בעצם קרה בדפוס בשנים האחרונות?

ת: (מאמץ זכרוננו לרגע) בעצם הדפוס משנת 51 עד 74 בקושי החזיר יום עבודה. בשנת 74, עם הכניסה לציקים המגנטיים, הוא עלה ועלה ועלה ונעשה מפעל טוב מבחינה כלכלית. בשנתיים האחרונות אנחנו כל הזמן בעלייה מאד משמעותית גם מבחינת הרווחיות וגם מבחינת ההיקף. (בגאווה) בשלוש השנים האחרונות כמעט הכפלנו את עצמנו. גם בכוח אדם.

ש: מה היה המצב לפני שלוש שנים?

ת: היה מצב מאוד סטטי. השוק היה מחולק בין היצרנים ובערך כל אחד שמר על העוגה שלו. המחירים פחות או יותר היו קבועים. וגם אם הם לא היו מתואמים — לא היו נלחמים כל כך יצרן ביצרן. וכך עבדנו. אפשר להגיד שהשוק היה מחולק יפה ועבדנו על צ'קים בערך 60% מכושר הייצור שלנו. לפני 3 שנים התחילו בשוק מהפכות. נכנסו די הרבה על חוסר יציבות של דפוס "שושני", שלקוחות שם אכלו די הרבה חציץ ורצו לעבור אלינו. וכך נכנסנו לבנק לאומי וגדלנו שם. (הרמז לאנשי בנק הפועלים ברור). נכנסנו גם לכמה בנקים שפשוט ברחו מ"שושני" וזה חייב אותנו להיות כמעט רק מפעל לציקים.

ביום ה' ניגשנו לקבוע תאריך לראיון. לתומנו סברנו שמנהל קונצרן רחב מימדים זה, יסמן לנו — בלוח הפגישות העמוס שלו — פגישה אי שם בשלהי אוקטובר. להפתעתנו הוזמנו כבר ביום שבת. חייכנו לעצמנו בסיפוק. כמנהל מפעל מודרני, גם גיורא מודע לחשיבותם של יחסים תקינים עם אנשי הממלכה השביעית.

גיורא מתרווח בכורסת המנהלים הביתית שלו ועונה על השאלות בלי היסוס. הוא מתחמק באלגנטיות מכל שאלה הנוגעת להכנסות הדפוס השנה "מה שאני כן יכול להגיד לכם שבהשוואה לשאר המפעלים בתעשייה הקיבוצית הדפוס הוא לאין שיעור טוב יותר מהממוצע". וכן ש — "מבחינה כלכלית הדפוס נחשב לאחד המובילים בתנועה הקיבוצית". זהו. "יותר אני לא מוכן, זה לא לפרסום".

מיד בתחילת הראיון, אנחנו שמים לב לעובדה חשובה: גיורא לא כל-כך צריך מראיין. הוא ממילא עונה על מה שהוא רוצה. המישנה סדורה — אז למה להפריע עם שאלות? גם כשהוא עונה לעניין — הוא אומר "ראשית" ואתה מחפש לשווא "שנית" ו"שלישית". הוא אומר "מצד אחד" ולרוב אין שום צד שני וכן הלאה (שהוא גם מטבע לשון שגור אצלו).

אנחנו בכל זאת מנסים ומכוון אחר.

על כח-אדם ועבודה

החלק ה"חם" של הראיון נוגע לכח אדם וההשפעה על "סדור העבודה במשק" נראה שהנושא מציג לגיורא שכן כל שאלה גולשת לתחום הזה.

דוגמאות? בבקשה:

— "מבחינת כח אדם, אנחנו בהחלט מופלים לרעה! בנים צריכים להבין שאם רוצים שהדפוס יוכל לקלוט ולהתקדם ולהיות להם מקום עבודה מעניין, אז חלק מהם צריכים להגיע לשם. וחלק מהבנים הטובים. זה שעדי היה שנה וחצי בפלחה זה לא תרם הרבה. הרבה יותר חשוב היה אם הוא היה בא ישר לדפוס!"

— "צריך לדעת שכל שנה, מהבנים שחוזרים, 3 חבריה צריכים להגיע לדפוס. והם יגיעו, יעשו שנה, או שייבקו או שלא. היום התהליך הפוך: קודם הולכים למסגריה ואח"כ מגיעים לדפוס וחבל. חבל על הזמן. ולכן הקצאת כח האדם בבארי היא לא רציונלית ומוזה צריך לצאת."

— "אני חושב שיש התנגדות של הצעירים לעבוד בדפוס. אני מודע אליה ואני חושב שהיא לא מוצדקת (למרות שאישי גם אני לא הייתי רוצה).

(מה אתה, חבר יקר, מבין מזה?)

— הדפוס בולע את כל הכוחות במשק? שטויות:

— "יש בבארי היום 370 חברים. סדר גודל כזה, נכון? כך שאם אנשים ירצו לעשות ויגלו יזמה ומסירות, אפשר לעשות פי 5. בכל תחום. אם זה בחינוך או בהדרכה או ברפת או בכל תחום שהוא. אף אחד לא מפריע למסגריה להיות ענף פורח. או לפלחה או לנגריה. בשום אופן לא באה יזמה במקום אחד על חשבון יזמה במקום אחר."

— "מה, אני נחשב בולדוזר? אני לא יודע. אבל לא רק שזה לגיטימי, זה גם הכרחי. אם הדפוס לא היה גדל כך, אז בבארי לא היו עוד מקומות עבודה ובכלל לא היה לאנשים איפה לעבוד. גם היום, לדעתי, אחוז העובדים אצלנו בתמורה הוא קטן. אין מתח בעבודה, למרות שתמיד יהיה חסר את המקימה או השומר."

— "חשוב שבן אדם יעבוד איפה שהוא רוצה, אבל גם חשוב שיעבוד איפה שצריך. כי אנחנו גם רוצים להתקיים. רוצים תקציב אישי. רוצים לינה משפחתית (אני לא), רוצים חדר אוכל, חו"ל, רוצים הכל."

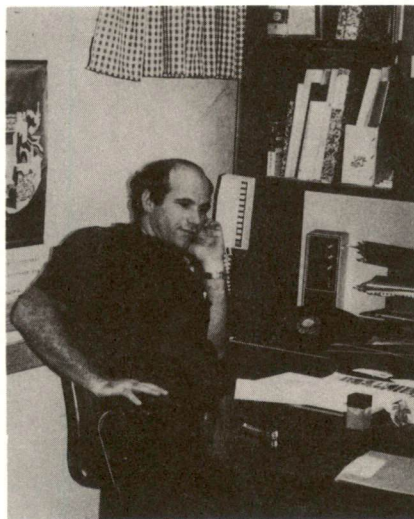
— "יותר להגיד לבן-אדם שנה אחת שיעבוד איפה שצריך, גם אם לא כל-כך קל לו. ואת זה המערכת הקיבוצית בקושי יודעת לעשות היום. חבל שמרות החברה בנושא העבודה היא בשפל. ופה אנחנו על קו אדום."

חושש שאחרים יביאו טכנולוגיות כאלה ומבחינה זאת תהיה לנו בעיה. כמו שאנחנו בהבאת המחשבים יצרנו בעיה וכל השאר היו צריכים להכנס לזה, אחרת היו נופלים משוק הצ'קים — בהחלט אפשר להעמיד אותנו בפני דברים דומים. אין מה לדבר שמפעל בהיקף שלנו ובגודל שלנו, חייב להשקיע הרבה יותר במחקר ופיתוח, להמצא בכל תערוכה שיש, בכל מקום בעולם. זה צריך להיות בעצם תפקיד לבן אדם — יום עבודה מלא לעסוק בפיתוח. את זה אנחנו לא עושים ומוזה אני ממש מודאג (בצנעה) אם כל הפתוח תלוי בחוש שלי לטפל בנושא ובזמן הפנוי שלי — אז זה בהחלט דבר שולי, ביחס לכל הלחצים היומיומיים שיש עלי.

"כשצריך לקנות וינטלטור אנחנו בלי אישור של ועדת קניות לא יכולים לקנות, למרות שכשמגיעה משאית אחת של נייר שיענקלה מזמין היא משאית של שני מליון ל"י."

ש: מה זאת אומרת להיות מנהל מפעל בקיבוץ?

ת: קודם כל, בקיבוץ אתה לא גומר את העבודה אף-פעם. אתה נפגש עם האנשים גם בערב והעבודה לא נגמרת אף פעם. אתה הולך

עוז: אנחנו צריכים להכנס לייצוא בצורה הרבה יותר רצינית.

עם העבודה הביתה. זה דבר ראשון. דבר שני (מעביר יד מהססת על ניצני קרחת במרכז ראשו) ההיררכיה או הדיסטנס הם אחרים לגמרי ובהחלט אתה לא פוחד ללכלך את הידיים. אתה עושה הרבה עבודות כמו לרוץ ולסדר שיתקנו את המצננים, לרוץ ולסדר מדף בנגריה וכן הלאה.

אחרים יכולים לבוא ולהוריד מאיתנו. לנו כבר אין כל כך ממי לקחת. המעבר למחשק הגדיל מצד אחד את כושר הייצור שלנו, כי הוא הפנה חלק מהצ'קים למחשק והשאיר לנו מכונות לעבוד במוצרים נוספים. הערך המוסף של הצ'קים שעברו למחשק הוא יותר גבוה מאשר כשעושים אותם בבלט. אך מצד שני, הוא הביא לזה שהיום 70% מהצ'קים שעושים בארץ נעשים ע"י מחשבים ואז יש תחרות קשה מאוד על הצ'קים שלא נעשים במחשב. מספיק שיצרנים קטנים מאוד מורידים מחירים — שזה ישפיע על כל השוק.

ש: אנחנו עובדים היום עם הציוד המשוכלל ביותר?

ת: תראו, זה לא מוחלט. (נע בכורסא באי-נוחות. נוזהר לא לחשוף אינפורמציה מיותרת). מחשבים לצ'קים יש לנו הכי טובים בעולם. מכונת איסוף — יש עוד כאלה בארץ בלי ספק. ברציף אנחנו בפירוש לא מובילים. את הרציף לקחנו בעיקר בכדי לשרת את עצמנו. קודם כל, זה מאוד משמעותי בזמני הספקה. להזמין בחוף עבודת רציף — זה אומר לקבל אחרי חודש את העבודה, לא לפני. הסיכון ברציף הוא קטן מפני ש-50% מהעבודה אנחנו מספקים לו בעצמנו. הרבה מכונות רציף נכנסות לארץ אבל כיוון שבשוק הזה אנחנו קטנים מאוד — לא קשה למצוא עבודה בקנה-מידה שלנו. אז פה, אנחנו לא נהיה מפעל רציף. אנחנו מאוד לא מתוחכמים באופן יחסי.

ש: הקידמה הטכנולוגית יכולה לתפוס גם אותנו עם המכנסיים למטה, לא?

ת: (בסבר פנים חמור) בהחלט. ואני מאוד מודאג. אני לא רואה שאנחנו עובדים בטכנולוגיה הכי מתקדמת בעולם. אני בהחלט

על הפלחה:

"הבעיה העיקרית של הפלחה היא לא כמה חבריה צעירים מוכשרים מגיעים לשם, אלא כמה שנים אותו רכז גידול או מדביר יעבוד קבוע במקצוע שלו. או איך בפלחה בונים צוות נהולי עם כלכלן וכו'. על זה צריך להלחם בפלחה. זו לא הבעיה של שני האנשים שהדפוס כאילו לוקח מהפלחה. הם היו צריכים פשוט להגיע ישר לדפוס."

עומר, מרכז הפלחה מגיב:

"גיורא צודק במאה אחוז. זו בדיוק הבעיה של הפלחה. אבל אי אפשר לבנות את הפלחה כשכל שבוע יש דיון בועדת עבודה את מי להוציא לדפוס. העקרון הוא שמי שמוכשר לרכז גידול מוכשר גם לעבוד בדפוס. מבחינה זאת הדפוס פוגע בנו. אם גיורא רוצה קביעות שלא יוציא אנשים מהפלחה."

על מפעל נוסף בבארי:

"אין ספק שאפשר להקים עוד מפעל בבארי, ושוב, אם אומרים שהדפוס הורג את המפעל הזה, זה לא נכון. אם ייעדו לזה בן אדם שיעבוד בזה ויגלה יזמה והצלחה, אז יהיה מפעל, ואז הוא יתחיל לאכול מהדפוס. אני בהחלט בעד שיבחרו היום בבארי חבר שילך לחפש עוד מפעל".

זאב רפורט, מרכז המשק מגיב:

"כל מה שגיוור אומר, אני אומר הפוך... לדעתי אין היום מקום למפעל נוסף בבארי. אין לנו כח-אדם לנהל ולארגון. הוכח במשקים אחרים שהקימו מפעלים נוספים, שתמיד יש מפעל חזק והשאר נכשלים, ולכן עדיף להשקיע את כח האדם במפעל החזק.

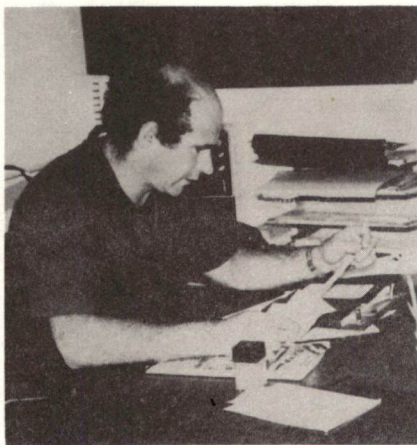
גיוור לא חי את המשק. הוא חי רק את הדפוס. אם הוא אומר שלולא הדפוס לא היה לאנשים איפה לעבוד, הוא לא יודע מה הוא אומר. עובדה שהוא היחודי שחושב ככה וכשהוא מבקש עוד 12 אנשים, הוא מקבל בקושי שלושה..."

"אני חושב שלא צריך היום בנושאי ארגון לבנות על הותיקים. הם תרמו הרבה ואני חושב שהם גם מעוניינים לצאת מזה. אני מדבר על חבר'ה כמו איזי, כמו אסתר, במיק וכן הלאה."

ש: יש הבדל בין דפוס ממוצע בעיר לדפוס בארי?

ת: צריך להבין. אנחנו לא יכולים להתחרות עם בית דפוס שהקובע בו זה הנסיון והרמה האישית של העובד. יש לנו מעט מאוד דפוסים שהם בעלי נסיון וותק. רובם עם נסיון של חצי שנה עד שנתיים. (מספר) פה עשינו ממש מהפכה. בהתחלה הסכמנו לקבל צעירים לשנתיים ואח"כ לקבל גם לשנה חבר'ה שרק חוזרים מהעצבא וכן הלאה. לפני זה היית צריך "לחתום" לפחות שש שנים. זה היה מסלול: שנה להביא קפה, שנה סדרות יד, שנה שמיניות וכן הלאה. היום, יש כ"כ הרבה מקצועות בדפוס שאתה לא מסוגל להתקדם בכל השלבים, כי אז בגיל 30 אולי תגיע למשהו.

לנו קשה להתחרות בזה עם אנשים שהם עשר או עשרים שנה במקצוע. בעיר: פעם דפוסניק — תמיד דפוסניק. ואצלנו, העובד בא למכונה, עובד שנה — שנה וחצי וזה כבר משעמם לו. הוא רוצה להתקדם. לעבוד מכונה, ללמוד וכן הלאה. אני בהחלט רואה את זה בחיוב, אבל בעובדות האלה קשה להתחרות.

גיוור: יש לנו יתרון עצום בעבודות שבהן קובעים האחריות והמסירות של העובד.

ש: זה לא מפריע לך שאנשים שהקשר שלהם לדפוס הוא רופף, מרימים יד באסיפה ולמעשה מחליטים בדברים מקצועיים הנוגעים לדפוס? הרציף לדוגמא?

ת: זה מסתדר אם מכינים את הדיון טוב. אם ההנחה הבסיסית היא שבקיבוץ חיים אנשים שמרגישים את עצמם שייכים למקום ורוצים את טובת המקום, אז בודאי שבאסיפות צריכות להתקבל החלטות רציונאליות. הבעיה העיקרית היא שאין מספיק הסברה משקית, יש דיונים שלא מכינים אותם ומעבירים אותם חפוף וזה רע ואפילו מסוכן. זה מסוכן, לא מבחינה זו שאנשים יצביעו נגד דבר שנראה לי חשוב מאוד, אלא מבחינה זו שדבר שאולי לא נותח נכון, מוצג כדבר מצודד ואטרקטיבי ואת זה אנשים יקנו ויצביעו בעד דבר שלא כדאי. דוגמא קלסית היא המאגר, שבעצם לא היה דיון רציני באסיפה וגם אחרי שהצביעו באסיפה, הנתונים השתנו באופן קיצוני לרעה. זה היה צריך לחזור עוד פעם לדיון, וזה לא חזר. על הרציף החליטו 3 פעמים וכל פעם דיונים: בדפוס, במזכירות באסיפה וכו'.

"לי יש רשימה של כל האנשים שנכנסו לדפוס אחרי 'מבצע שקל', וכולם פרט לעדי באו לדפוס כי הם בקשו לעבוד בו'."

כשבכלל לא התייחסו לנושא הכלכלי. הוכח שזה כלכלי. הדיון היה על אספקט חברתי של גודל הדפוס. האם הוא לא "גולם שקם על יוצרו". וזו בעייה. כי אם אתה מרכז לך כושר יצור כזה במפעל אחד, תחת הנהלה אחת, אתה מגיע למצב שבעצם תיווצר כאן מערכת שתהיה כמעט יותר חזקה מהמערכת של הנהלת המשק.

"כל שנה חוזרים 12 בנים בממוצע. לאן הם נעלמים? חוץ מהדפוס אין שום גידול במקומות עבודה בבארי. הפרדס, הפלחה והרפת לא גדלים. את המטע חיסלנו מזמן. אם הדפוס לא יגדל — פשוט עוד אנשים יסתובבו במשק'."

ש: למה המערכת הזו עובדת כך?

ת: משני טעמים: קודם כל, במערכת הפנימית, אמנם אנחנו מפעל גדול אבל זה לא עוזר, כי בסידור עבודה אנחנו תמיד בנחיתות מול בתי הילדים ומול מערכת החינוך בכלל. אולי בצדק, אבל זה כך (בהחלטיות) ודבר שני, אנחנו מפעל שצריך להבנות בצורה אחרת וזה לוקח זמן לבנות אותו.

ש: מה הכוונה ב"לבנות אותו"?

ת: (ללא הסוס, כמי שחיכה לשאלה זו) היום, אם אנחנו מפעל של 70 איש, אז אנחנו צריכים להיות כמו 7 מרכזי ענפים שיהיו אחראי מחלקות, שיהיה רכו טכני וכך הלאה. את הפונקציות האלה היום אין לנו. מבחינה ארגונית וניהולית לא התקדמנו, למרות שגדלנו הרבה בבושר.

על המצב הכלכלי בבארי:

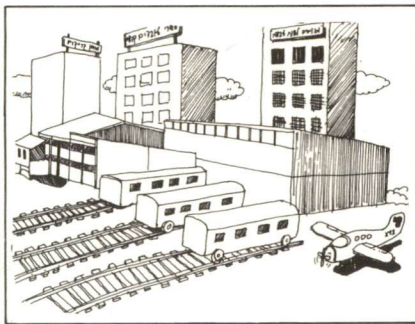
"יש לנו אשליה שהמצב הכלכלי שלנו טוב. והוא טוב. אבל הוא לא טוב מדי ביחס לפרוייקטים שהיום אנחנו הולכים אליהם. חדר אוכל, מאגר, לינה משפחתית. אנחנו בקושי יכולים להרים פרויקטים כאלה. צריך להתאמץ בשביל זה ואת המאמץ אני לא כל כך רואה שאנחנו מוכנים לעשות.

על מכון החליבה:

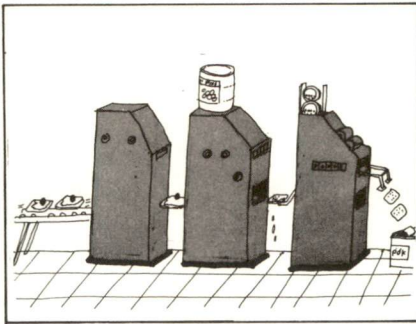
"לפני שעבדתי בדפוס עבדתי ברפת, וכבר אז תכננו את המכון 3 שנים. מאז עברו עוד 6 שנים. גיל היה מיועד להכנס לדפוס לפני 8 חודשים ולא נכנס בגלל המכון. בסוף הוא הגיע לתרבות. אבל מזה שלא לקחו אותו לדפוס זה לא קידם את המכון כהוא זה. אז קל להגיד שהמכון נפגע בגלל הדפוס. את המאמר של עמית קיבלתי בהומור'."

על מחלקה כלכלית:

"בבארי אין מחלקה כלכלית, אין תמחיר על רמה כפי שהיה מתבקש במשק בהיקף כזה. אין לנו היום שום כלכלן, אפילו בעל תואר ראשון, שעוסק במקצוע הזה'."

תכנית הבינוי לחודש הקרוב של דפוס בארי:
בצד ימין – מטוס המנהלים, משמאל – מחסן קרייקרים, במרכז – מגורי עובדי קבע ומגורי עובדים מגויסים לשנה.

המערך החדש למריחת קרייקרים בגבינה + זיתים, יאוושר בשנת הכספים תשמ"ק.

והיתרון הגדול שלנו הוא ביכולת של כח האדם. הרמה האישית שלו. אצלנו כל אחד שעובד שנתיים – את העבודה הוא לומד אחרי חצי שנה. בחוץ הוא לומד שלוש שנים. לכן גם לא בעיה לנו לקלוט טכנולוגיות חדשות, מחשבים וכו'. בעיר אין רמת מפעילי מכונות כמו פה. אנשים בעיר ברמת העובדים שלנו נעשים מנהלים.

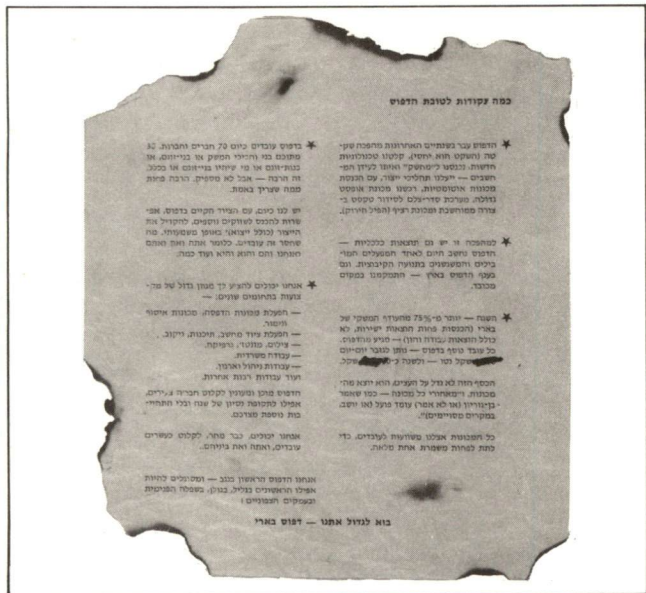
כמו כן יש לנו יתרון עצום בעבודות שבהן קובעים האחזיות והמסירות של העובד (מרים קולו) – יתרון עצום.

ש: לאן הדפוס מתפתח מלבד הצ'קים?

ת: (נע בכורסה בחוסר נוחות). בוא נאמר ככה, החמאה באה מהצ'קים. בנוסף לזה עוסקים בטפסים, פרוספקטים ונכנסנו קצת להדפסת צבע. אנחנו רוצים לבנות יותר על יגאל, הוא עשה עבודה יפה מאד למערכת הבחירות, הוא עיצב פרוספקט יפה למגן דוד אדום. ואנחנו פשוט צריכים לשם עוד אנשים, כדי שהוא יוכל להשתחרר ולעבוד בתור מעצב גרפי.

ש: וייצוא?

ת: (מרוצה מהשאלה, מגיב במרץ) אנחנו צריכים להכנס לייצוא בצורה הרבה יותר רצינית. לא מתפנים לזה. ראינו כבר את האור בקצה המנהרה. זה היה הנושא של ייצוא צ'קים לצרפת. וזה יכול היה להיות דבר עצום. אני לא יודע מאיפה היו לנו עובדים וזה, אבל זה דבר שיכול היה לשנות את כל המצב במשק (בהתלהבות), זה יכול היה כמעט להכפיל את ההכנסות של הדפוס.

כרוז שטנה שהופץ בין צעירי המקום על-ידי הנהלת הדפוס בנוסיון לגייס עובדים למפעל.

ש: יש סיכוי שיפסיקו בעתיד להשתמש בצ'קים?
ת: (מתלהב, מרים קולו) ודאי. או שיעברו לכרטיסי אשראי, או למסופים ON-LINE שחלק מהעברות יהיו אוטומטיות. ישנם הרבה דברים שיכולים לדחוק את הצ'קים. אני לא אומר שהמהפכה תקרה ביום אחד ובטח שלא תצמח בארץ ישראל. אבל חשוב לראות מה קורה בעולם, ששם מקדימים אותנו, כדי שתהיה התראה. חשוב גם להכיר את הבנקים, כדי להציע שרותים נוספים. כמו שהצענו למס הכנסה ולגורמים אחרים. יש המון עבודות לבנקאות שהן לא צ'קים וחשוב לפתח עוד דברים.

לסיום אנחנו מנסים לגשש בקשר לעתיד ונתקלים בחיך רחב "בעוד שנה אני מתחלף. בחרו אותי ל-3 שנים ועכשיו זה כבר 4. זה מספיק לי וגם למשק." ■

המחשק (בחיבה בולטת) – רק תן לו עבודה והוא "מחברן" כסף. הוא בנוי לעבוד הרבה משמרות. מה שקרה הוא שעלו בצרפת הסוציאליסטים (באירופה חריפה) שם הם "המודל הטוב לקיבוץ, לפי דעתי, זה קודם כל שרובם יעבדו בחקלאות! ודבר שני שהתעשייה תהיה מושתתת על מפעלים קטנים. מפעלונים. זה טוב בתאוריה. במציאות זה לא עובד."

סוציאליסטים אמיתיים, לא כמו בארץ, והם מתכוונים להלאים את הבנקים. כל הבנקים שהיו אתנו בקשר – אמרו "סטופ". אין מה לדבר עכשיו. צריך לחפש כיוונים אחרים של יצוא אבל זו ממש בעיה.

דפוס שושני

למה "דפוס שושני" התפרק?

ת: "אין מה לדבר שהבעיה העיקרית היתה בעיית נהול. חבל שהוא נפל, כי הוא היה יום גדול מאוד מבחינה טכנולוגית. אבל מבחינת מערכת שווק, הם היו מאוד לא אמנים. הם אבדו הרבה לקוחות בגלל התנהגות לא סבירה. הם חשבו שהם מחזיקים את כל העולם בביצים. כולל את הבנקים. הם ייצרו בתהליכים מאוד יוקרתיים, בצידוד הכי יקר, גם כשלא היתה לזה שום הצדקה כלכלית. ולכן הם לא היו מסוגלים להתחרות אתנו במחירים. אנחנו יצרנו בתהליכים הרבה יותר יעילים. אולי המוצר היה באיכות פחות טובה, אבל את הלקוחות זה לא עניין והעדיפו לקבל את המוצר שלנו במחיר שלנו, מאשר את המוצר שלהם במחיר שהם דרשו. זה היה דפוס מאוד מנופח.

אבל צריך להבין דבר בסיסי. ישנו קשר בין הכניסה של בארי בצורה מסיבית לבנק לאומי, לבין התרגילים ששושני עשה לפני 3 שנים. מהסגירה שלו היום – וזאת אני מדגיש – אנחנו לא קיבלנו יותר עבודה בצ'קים.

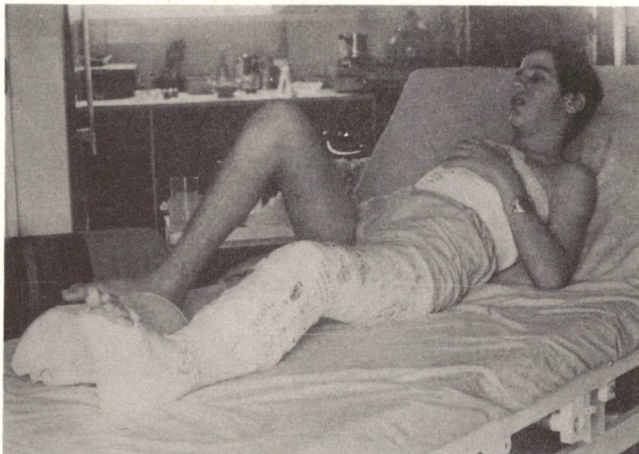
הלל - חודשיים אחרי...

כפי שסופר למערכת 'תוספתן' בשיחה אל תוך הלילה.

כל כך פחדתי ממה שעלול לקרות במשק, שבהתחלה קצת שמחתי ששברתי את הרגל... עד כדי כך. לא ידעתי שהמצב של הרגל כל כך גרוע. חשבתי שזה סתם שבר. לעצור את הדם? מה פתאום. זה כל כך לא שגרתי. לא חשבתי שזה רציני. אני אעצור את הדם? מה זה, סרטי מתח?

אם הייתי בראש צלול - הייתי הרבה יותר מפחד. היה ברור לי כל הזמן שזה יגמר בטוב. הייתי אופטימי כל הזמן. כן, התעצבנתי שהייתי צריך לחכות לעידן, כי זה לא היה לי נוח והייתי צמא. כל הזמן הרגשתי שיש לי מזל, שכאילו לא קרה לי כלום, כי לא כאב לי הרבה. רק המצב של להיות בבית-חולים - אתה מבין, זה לא הכי נעים. ואחרי זה אתה במרכז העניינים וכל זה. זה כיף כזה. טוב, ממילא שברתי את הרגל, לפחות שאני ארוויח משהו. אבל אני לא ממליץ לאף אחד.

"אם השתנית? לא יודע. למדתי משהו. אבל היה מספיק בהחלט שבר רגיל. לא צריך ריסוק. זה מיותר. זה הגזמה. אם הייתי שובר את היד - זה גם היה מספיק. תראה, על העונש והשליה אני בכלל לא חושב. בכלל. כמו שאני לא חושב על זה שעלול להיות סיבוכן בברך. אין לי, כנראה, ראייה לטווח ארוך. אבל אני יודע שאפשר להסתדר בלי לנהוג, לא? ומה יהיה כשיורידו לי את הגבש ואני אחזור להיות כמו כולם? יהיה לי כנראה שוק רציני... (צוחק). אבל זה יהיה בהדרגה. ככל שאני אבריא יותר יתייחסו אלי פחות, ובסוף אני אהיה בריא לגמרי ואף אחד לא יתייחס אלי..." ■

"בטח אנשים שואלים - מה קרה בלילה ההוא? מה הסיבה למה שקרה? אני לא יודע, זה קצת מורכב. החלק הגדול זה סתם, מקרי כזה, כמו שזה קרה, יכול היה לא לקרות כלום באותו יום. הסיבה העיקרית זה אין סיבה. כן, אני יודע, זה נשמע ככה מתחמק כזה. נכון - לא סוחבים סתם רכב.

"אבל בכל זאת, הרי לא היתה שום השתלשלות. הלכנו ביחד, עידן ואני, הסתובבנו. עושים את זה כשמשעמם. דיברנו ככה. ההרגשה שלי היתה כאילו סתם הולכים ולא נעשה כלום. במזל מצאנו את המפתחות והמקרה נפתח האוטו - הרי לקחנו את כל המפתחות שהיו בתא - והכל כל כך התאים, אז בסוף זה יצא. פתאום היינו מחוץ למשק. לא היה תכנון, זה היה ספונטאני. דבר הכי קטן היה יכול לבטל את זה. לא היינו מוצאים את המפתח, או הדלת של המכונית לא היתה נפתחת - לא היה קורה כלום. בגלל שהכל הלך כל כך חלק.

"איך אני, ילד טוב וכל זה, מגיע לזה?
"אני ממש לא יודע. חשבתי שלא נצליח. סתם כדי לעשות משהו. אבל שום דבר לא הפריע לנו, אז המשכנו הלאה. בחיים לא חשבתי שאני אעשה את זה. אתה עוד פעם שואל על הסיבה. כאילו מנסה למצוא משהו שגרם לזה. זה בסך הכל אנחנו. אני לא מאשים מישהו אחר בזה. זה פחות תוצאה של מצב, יותר סתם, מצב רוח. השתלשלות מאורעות. כן, זה נכון. מין רצון לעשות משהו נגד האיסורים. יש דברים שהם באמת לא הגיוניים. בכל מיני דברים יותר מדי זהירים. יש דברים שלא - אבל אין הבחנה. ויש בזה גם בטח חלק מהאתגר הזה - לעשות משהו שאסור. משהו גדול. אבל במקום זה יכולתי ללכת לישון. זה היה הרי בשתיים בלילה.

"כן, זה נכון שבקבוצת הגיל שלי אין אתגרים, אין עיסוקים. הרבה טלויזיה. אפשר לעשות דברים אבל סתם מתעצלים. מין עצלות כזו. לא רוצים להיות מעורבים. איך החברה בכתה קיבלו את זה? מה שמשונה, שעל הגנבה עצמה כמעט לא דיברו, כי התאונה כל כך מבטלת את הדברים האחרים אז לא חושבים על זה.

"לא, אין לי חלומות על התאונה עצמה, אבל אני חושב על המצב. חושב על זה ומצטמרר. היתה שם סיבה כפולה לפניקה. גם בגלל ששברתי את הרגל וגם בגלל שהשתבש משהו. שעשינו משהו אסור.

כל הזמן הייתי שקול וכל הזמן בפניקה. כן, אני יודע שזה נשמע מצחיק. אמרתי דברים הגיוניים, אבל צעקתי. מה שפחדתי כל הזמן, זה לא בגלל השבר, אלא יותר בגלל שקרה משהו. שתפסו אותנו. שהרסנו את המכונית, שמחר כולם ידעו על זה במשק. זה הרבה יותר מפחיד. אם סתם הייתי שובר את הרגל... זה גם שזה בשתיים בלילה ואין שם אף אחד. הייתי בשוק ולא היה לי זמן לפחד.

תקדים

מעט כתבנו לעיני כלכלה אלישע בן-אביוה.

גונבה לאוזנו השמועה, שבמרכז **תק"מ**, יועלה לדיון בחודש הבא נושא התקציב האישי **בבארי**. מסתבר שהגיעו תלויות מכמה משקים (כמובן ממשקי **תק"מ**, השומר הצעיר עדיין לא מתערב בענייני תקציב), בקשר לתקציב המופרז של **קיבוץ בארי**. משקים אלה טוענים, שלא יתכן שקיבוץ אחד (ממשקי **התק"מ**) יאפשר לחבריו רמת-חיים גבוהה כל-כך, עד כדי גרימת אי-שוויון בין קיבוצי **התק"מ**. אי לכך, שוקדים בימים אלה נציגי הקיבוץ: **גורא, אלון ותמי**, על תכנית **"עוז 81"**, בנסיון לצמצם ולהוריד את התקציב האישי הנוכחי. אחרי הכל, אין ברצונו ליצור "תקדים" בתנועה הקיבוצית המאוחדת. ■

תוספתם

הלצה

אחרי שנצלב, עלה ישו לשמיים. טוב, מובן מאליו שהוא פונה לשער גר-העדן. מגיע לשער — עוצר אותו השומר ומבקש ממנו: "עשה לי טובה, איש צעיר — זה שנים מספר שאני מת להשתין ואיש אינו עובר פה... אולי אתה מוכן..." מחיך ישו בטוב-לב: "אין בעיה, אישי הטוב, אני אשמור על השער ואתה — לך... אל תמהר".

יושב ישו שעה-שעתיים. איך שהוא יושב שם — פתאום בא איש זקן, בעל פנים נעימים וזקן לבן. "סלח לי, אדוני הצעיר" הוא אומר, "אולי אתה יכול לעזור לי... אני במקצועי — נגר... לפני שנים רבות היה לי בן... הוא עזב את הבית בעודו נגר... הגיעו אלי שמועות שהוא התפרסם בכל רחבי העולם... אולי יצא לך במקרה לשמוע עליו או להתקל בו?" שומע ישו ומתרגש. כשליבו פועם בחוזקה, הוא נופל לזרועותיו של הזקן בצעקה רגשית: "אבא!!!!" הזקן, אף הוא רגש, מאמץ את ישו אל ליבו וגונח: "פינוקיו שלי..." ■

גרעיני עפולה תוצרת בית

אח, גרעיני עפולה — פריכים, טריים מתפצחים בקלות, נמסים בפה... חלום רחוק? לא דווקא. גם את* יכולה לעשות:

קחי את אחד הסירים הנמצאים בבית (אם אין ברשותך אף סיר — הגיע הזמן לרכוש איזו מערכת סירים, או לפחות אחד, ואם את כבר הולכת לקנות — כדאי סיר נירוסטה), שפכי לתוכו שקית גרעינים בלתי-קלויים שקנית בכלבו. כסי את הגרעינים במי-מלח, רצוי מהים התיכון. אם אין בקרבתך ים — אפשר פשוט לערבב מים עם מלח מהאקונומיה, לפי הטעם.

הניחי את הסיר על האש ותני למים לרתוח. מדי פעם תני בחישה קטנה, בכך עץ. תהליך מייגע זה ימשך עד שכל המים

יתאדו וישארו רק גרעינים לחים ומלוחים (עובדיה העפולאי אומר שזה משהו בסביבות שעה).

שפכי את הגרעינים הלחים לתבנית אפיה והכניסי לתנור מחומם בחום בינוני. מכאן והלאה את ממשיכה בפעולה הרגילה של קליית גרעינים, כאשר את מקפידה לערבב מדי פעם ומשגיחה שלא ישרפו.

נכון, צריך הרבה סבלנות לכל התהליך אולם תבואי על שכרך במלוא השבחים שתזכי להם מאוחר יותר, במוצאי-שבת מול מבט-ספורט.

* אותו מתכון טוב גם בלשון זכר.

עשי וחסי

כיצד להפוך חולצה חדשה לישנה ולהיפך

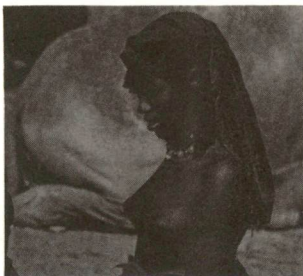
הקיץ "הולכות" טוב מאד חולצות טריקו בכל צבעי הקשת. ודאי ראתי אותן מסתובבות בחוצות המשק ובחדר-האוכל. חולצות אלו אינן יבוא מהודו — הן נצבעו בשיטה חדשנית ביותר שהומצאה לפני כמה מאות שנים באפריקה (מכאן גם שמה — צביעה בשיטת ה"קשירה האפריקנית").

אז איך עושים זאת? קלי-קלות: ארגני לך קופסת פח ריקה (אפשר להזמין אצל יוחנן בבישול קופסאות של מלפפונים או כל חמוץ אחר); קופסת צבע-בד בגוון לפי בחירתך (יש בכל-בו, תמורת סכום לא גדול הכתוב על הקופסה); חבל לקשירה (אפשר חוט בנאים עבה, חוט מקרמה או משהו כזה); גופית/חולצת טריקו בהירה, חדשה או ישנה (שלך או של חברך-לחיים). מוכנה? אז קדימה.

קפלי את החולצה בצורת אקורדיאון (או מניפה, או כל צורה אחרת, כיד הדמיון הטובה עליך) ולפני את החבל סביב החולצה כשאת מהדקת במספר מקומות. על החבל להיות מלוף חזק וצפוף. אחרי שגמרת לקשור, הרטיבי את החולצה במים רגילים והכניסי לקופסת הפח עם הצבע שהכנת לפי ההוראות שעל הקופסה.

השאירי על האש כעשר דקות/רבע שעה. הוציאי ושטפי המים עד שמיהשטיפה יצאו ללא צבע. פתחי את הקשרים ותלי על חבל לייבוש (בצל).

לבשי ביום שישי בארוחת-ערב (אפשר גם ביום חול). בדרך כלל, אפילו אם נשפך עליה קצת רוטב-צלי — לא רואים. תתחדשי ותהני. ■

בחורה אפריקאית ללא חולצה אפריקאית

צילום: ראובן קלמר

בחורה לא אפריקאית עם חולצה אפריקאית

הבוחמה של בוחבוט

ה"יוסטון רוקטס" מגלים התעניינות בכדורסלן ישראלי

הרכז נמוך הקומה (209) ומהיר התגובה נמרוד בריל (בר-יובבא) חזר לא מכבר מסדרת מבחנים בקבוצת הכדורסל היוסטון רוקטס מניו יורק. (כפי שדווח לראשונה בעתוננו). הכוכב עצמו מילא פיו מים וסרב לדבר עם עתונאים.

לעשרות העתונאים שהצטופפו בפתח ביתו ידע לספר — "זה לא נכון שלא עברתי. עברתי את המבחנים. פשוט לא התקבלתי". ■

שחקן הכלבו הותיק מ. בוחבוט (עבד שנתיים בכלבו) לא יצא עם הפועל בארי למשחק החוץ הגורלי בנחל עוז. על נסיבות הפרשה נודעו לכתבנו הפרטים הבאים:

זה שבועות מסתובב השחקן ממורמר וכועס. הנהלת הקבוצה שהבחינה בכך זימנה לו פגישה עם העסקן הותיק ע. לב. תביעותיו של בוחבוט היו חד משמעיות: תמורת חוזה של שנתיים הוא דורש לעבור מהאשטרום החמים והמחניק בו הוא מתגורר לבית דו קומתי מאוורר. כמו כן עמד על כך שיזכה למנה כפולה של גבינה צהובה ביום חמישי + מענק של שני זיתים שחורים על כל נקודת ליגה.

ע. לב, המעורה היטב בעסקי האקונומיה, דחה דרישה זו על הסף. גם הצעת הפשרה שלו על מענק חד-פעמי של גבינה משולשת וזית אחד נדחתה ע"י השחקן שהודיע באורח חד משמעי כי החליט להכנס להסגר חמור בלולים.

מאת ניסים ביסקוויי

מ. בוחבוט בגופיה מס' 6 (אינו נראה בתמונה) בגבו למצלמה, נחסס ע"י ארל ויליאמס (בטנו למצלמה). מצד שמאל השופט — צדו למצלמה.

הצד הרביעי של הלוח הכפול

מכוניות

בהזדמנות פג'ו 404 טנדר. דפוקה מלפנים. בלי זכוכיות (במילא חס), בלי רדיו (היה רדיו?) מצב מצוין. 3 דלתות. לטלפן קיבוץ בארי בשעות הילדים 8-12.

חקלאות

מעוניין לרכוש מעט ידע שאפשר יהיה להתחיל לנהל את המשרד. לבקש את שמחה בחנות.

עבודה

לעתון צעיר דינמי ואנמי דרושה פקידה כתבנית לשעות אחר הצהריים. הדפסה עברית אנגלית פרסית תורכית.

חיות בית

שמע שמע — הצעה מפתה. למכירה מגדל כלבים גזעי עם תעודות. מבין גם בחיות אחרות. מוכנים להפטר כבר ממחר. לפנות לצי"קו.

מזכירות בארי

מכרז פומבי 54/81

מבקשת בזה הצעות:
לבנית מכון חליבה.

1. הבניה נמשכת כבר 10 שנים. לא רואים את הסוף.
2. אין תוכניות. אין אחראי. אף אחד לא יודע מה הוא רוצה.
3. עמית יוצא למלואים ב-20.8.81.
4. אברהם הברון מקפיד לשנות כל דבר מיד כשגומרים לבנות.
5. בוריס עובד חצי הזמן בגן. החצי השני ב"הדר".
6. גיורא ראש קטן למה להגדיל.
7. אין המזכירות מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה אחרת.

מרדכי נווה מדבר
מהנדס העיר

תוספתם

**בעקבות פניות חוזרות ונשנות,
מערכת תוספתן מסבירה: כיצד תוכל
להגיע אלינו.**

דבר ראשון, גש לכלבו (שעות הפתיחה מפורטות על לוח המודעות), ורכוש פנס ושתי בטריות. הדרך חשוכה ורצופת סכנות. לאחר שבדקת אם הבטריות עובדות, לך לחדר-אוכל, קפוץ על כף מרק חולפת ואתה מוצא את עצמך על הלשון. שם עליך להמתין. מובטחך שלא לזמן רב. במהרה יעבור במקום שיהוק גרוני, אשר יוצר סביבו תופעת ואקום לכוון מערכת העכול. הישאר פסיבי וקר רוח. החושך שבתוכו אתה נופל עכשיו הוא הוושט. שניה או שתיים ואתה נוחת בצורה רכה. נכון, זאת הקיבה.

עכשיו מאוחר להתחרט. בחרת לצאת לדרך דווקא ביום של החומס. אין לך ברירה. הצמד לקירות משום שזרמי אויר קולניים חולפים סביבך בשריקה, כלפי מעלה וכלפי מטה.

אם אתה מסוגל לסבול גם מראות לא אסתטיים במיוחד, מומלץ להדליק את הפנס בשלב זה.

התאושש מספר דקות והמשך לנוע, אבל בזהירות. הסתכל בשבע עיניים לפני כל צעד, לאחר מרחק מה יש פניה שמאלה. אותה כחוק ופנה.

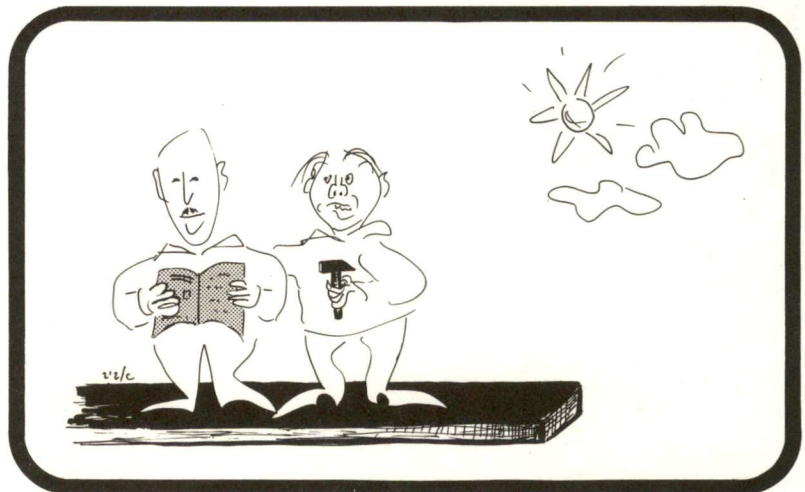
אתה נמצא בתרסריון — אבר במערכת העכול, הנקרא על שם שנים-עשר השבטים. צימאונך רב, אך שפע המיצים הסובבים אותך הם מיצי המרה. השמע לשלטים האוסרים את שתייתם והמשך הלאה. הדרך הולכת ונעשית צרה. בשלב מסוים תאלץ לעבור לזחילה. הגעת למעי הדק. עליך לנוע בזהירות מופלגת, תנועה אחת לא מחושבת — ואתה מוצא עצמך מתפרק יחד עם מוצרי המזון האחרים.

התעודד, חביבי, אתה כבר קרוב. ברמזורים הבאים לפני הכניסה למעי-הגס יש פניה ימינה. האט, כדי שלא תפספס. עצור! הגעת לאבר מתדלדל וחסר תועלת. זה אנחנו. מהדורה ראשונה אזלה. אין מה לעשות. תפוס זרם אויר וחזור הביתה. את הבטריות תרשום על חשבון המערכת. ■

עורך העתון (שמאל) מסכם את תנאי הצטרפותו לקואליציה:
— שחרור עורכי 'תוספתן' מכל גיוס ו/או תורנות למשך שנתיים עד יולי 1988 ועד בכלל.
— הקצבה גלויה מתחת לשולחן לכל ישיבות "המערכת".

נייטק ופייבוש/ מן הפיגום

— ראית, פייבוש? יצא עלון חדש.
— נו, בטח עוד שני חבר'ה השתחררו מהצבא... אבל שמע לי, נייטק, אני פה כבר שלושים שנה — אלה למעשה שני עלונים.
— הכיצד?
— עלון ראשון ועלון אחרון...

צלצם פתוח

צילום: עומר רפפורט

